

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3. Večji inzerati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knažičeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po doseženem sporazumu:

Angleški vojni minister obišče Moskvo Molotov in Potemkin prideta v London

V Moskvi se bodo pričeli posveti generalnih štabov v svrhu koordinacije vojaške akcije, v Londonu pa bodo izpopolnili politično stran dogovora — Velik optimizem v Londonu in Parizu glede nadaljnjega razvoja mednarodnega položaja

PARIZ, 26. maja br. Pristanek angleške vlade na sklenitev vojaške zveze z Rusijo je navdal vso angleško in francosko politično javnost z velikim optimizmom glede nadaljnjega razvoja mednarodnega položaja v Evropi. Dokončna dograditev fronte miru bo po mnenju poučenih krogov dosežena v najkrajšem času s podrobnimi dogovori med generalnimi štabi Anglije, Francije in Rusije. Kakor se doznava, bo angleški vojni minister Hoare Belisha že v bližnjih dneh uradno obiskal Moskvo. Spremljali ga bodo zastopniki angleškega generalnega štaba s potrebnimi vojaškimi strokovnjaki. Ta obisk bo omogočil angleškimi vojaškim krogi, da si ustvarijo jasno sliko o vrednosti in organizaciji rdeče vojske. Istočasno bo odpotovala v Moskvo tudi posebna francoska vojaška misija, ki bo sodelovala pri teh razgovorih.

V svrhu dopolnitve političnega dela sporazuma pa pričakujejo v Londonu že za prihodnji teden obisk sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova in njegovega pomočnika Potemkina. V Londonu, kjer se bodo ruski državni sestanili z angleškimi in francoskimi državniki, bodo definitivno odobrili in podpisali sklenjeni pakt.

V dobro poučenih krogih pa ne izključujejo možnosti, da se angleško-francosko-ruski pakt izpopolni še z dodatnimi dogovori z drugimi državami. Fronta miru, ki obsega poleg Rusije,

Anglije in Francije tudi že Poljsko, Rumunijo, Grčijo in Turčijo, je že sedaj dovolj močna, da se upre slehernemu napadu. »Populaire« piše, da je že danes vsakomur jasno, tudi državniki Rim-Berlin, da moč fronte miru daleč presega moč držav osi, ki so že sedaj prisiljene, da opuste svoj načrt, ki je šel za tem, da po vrsti pobijejo svoje nasprotnike, pri čemer je bila Poljska predvidena kot prva žrtev.

Vojaška posvetovanja med Anglijo in Poljsko

Varšava, 26. maja. o. V vojnem ministru so se davi pričeli prvi razgovori angleške vojaške misije s poljskimi oficirji. Poleg vojaških razgovorov se nadaljujejo tudi gospodarska pogajanja med Anglijo in Poljsko, ki naj bi dobila kredit 30 milijonov funtov za potrebe svoje oborožitve.

Zadovoljstvo v Ameriki

Washington, 26. maja. AA. Vest, da bo v kratkem zaključen angleško-francosko-sovjetski sporazum je bila sprejeta v Ameriki z zadovoljstvom. Ameriški politični krogi smatrajo, da odslej lahko optimistično gledajo na razvoj dogodkov in da je vojna nevarnost izključena.

Reakcija v Rimu in Berlinu

Pospesena pogajanja za razširjenje vojaške zveze na Japonsko in Španijo — Svarilo nevtralnimi državam

RIM, 26. maja br. Vest o doseženem sporazumu med Anglijo in Rusijo je napravila v rimskih in berlinskih krogih globok vtis. Sedaj ni več nobenega dvoma, da morata Rim in Berlin računati s strnjeno fronto miru. Naglašajo pa, da Rim in Berlin ne bosta ostala dolžna odgovora ter da se bodo sedaj pospešila pogajanja za sklenitev vojaške zveze, ki bi obsegala poleg Italije in Nemčije še Japonsko in Španijo. Italijanski listi poročajo, da je japonska vlada že obvestila angleško vlado, da ne bi mogla ostati ravnodušna, če se sklene pakt med Londonom in Moskvo, tudi če bi se nanašal ta pakt samo na Evropo.

»Tribuna« pa poroča, da bosta Anglija in Francija sporazum z Moskvo povezali s paktom Društva narodov, tako da bi se ta vojaška zveza postavila v

okvir ženevskega sistema. S tem bi politika obkoljevanja, ki jo izvajata Anglija in Francija, vsaj na videz izgubila vsak agresivni značaj. Na ta način pa bi Pariz in London vplivala tudi na one nevtralne države, ki so še članice Društva narodov. Italija in Nemčija pa bosta takoj naslovili na nevtralne države resen opomin in jih pozvale, naj reagirajo na to novo intrigo, ker da bi, če gredo molče preko tega angleško-francoskega manevra, hudo kompromitirale svoje lastne interese. Najmanj, kar bosta zahtevali Italija in Nemčija od nevtralnih držav, je izstop iz Društva narodov. Država, ki tega ne bo storila, bo s tem dokazala, da odobrava politiko Anglije in Francije ter se bo s tem sama postavila v tabor nasprotnikov Italije in Nemčije.

Vojni potencial Nemčije po okupaciji češkoslovaške

London, 26. maja. br. »Manchester Guardian« objavlja dolg članek svojega vojaškega sodravnika o vojnem potencialu vesil. Posebno zanimiva so izvajanja pisca o Nemčiji. Predvsem ugotavlja, da se je Nemčija z okupacijo češkoslovaške na vojaškem polju okrepila. Dobila je ne samo vse orožje sijajno opremljene češkoslovaške vojske, nego tudi veliko vojno industrijo. Kakor navaja glasilo, nemške vojske »Die Deutsche Wehr«, je prišla sedaj Nemčija v posest naslednjih češkoslovaških tvornic orožja: Skoda (glavna 230 milijonov delavcev, 20.000, tovarna orožja v Brnu (700 milijonov, 10.000 delavcev), Kolben-Danek v Pragi (40 milijonov, 14.000 delavcev), tovarna orožja Praga-Strakonice (5 milijonov, 2.500 delavcev), Sphinx v Pragi (37 milijonov, 6.000 delavcev), tovarna municije Sellier & Bellot v Pragi (18 milijonov, 2.300 delavcev), tvornica eksploziv Explosia Semtin-Pardubice (60 milijonov, 12.000 delavcev), Snithesia Semtin (30 milijonov, 500 delavcev) ter Dynamit Nobel Bratislava (26 milijonov in 400 delavcev). K temu pride še več tovarn za letala in letalske motorje s skupno glavnicno 120 milijonov Kč. Češka je leta 1938 pridelala 1.23 milijona ton železa in 1.7 milijona ton železnice. Češka je leta 1938 pridelala 1.23 milijona ton železa in 1.7 milijona ton železnice. Češka je leta 1938 pridelala 1.23 milijona ton železa in 1.7 milijona ton železnice.

jona ton železa in 2.31 milijona ton jekla. To povečanje vojne industrije je največji dobiček, ki ga ima Nemčija od okupacije češkoslovaške. Število nemških vojakov se s tem ne bo povečalo, ker se nemški generali prav dobro zavedajo, kakšno je pravo razpoloženje Čehov. Zato so Čehi oproščeni vojaške službe, toda Nemčija bo v danem primeru zaposlila celokupno češko prebivalstvo v svoji vojni industriji. S tem bo osvobodila veliko število svojih ljudi, ki jih bo mogla poslati na fronto. Če pride do vojne, bo produkcija vojne industrije mnogo večja, kakor pa je bila v svetovni vojni. Strokovnjaki so celo mnenja, da bo število ljudi zaposlenih v vojni industriji večje, kakor pa število vojakov na fronti. Kljub velikim pridobitvam, ki jih predstavlja okupacija Češke za Nemčijo na vojaškem polju, pa se s tem nemški vojni potencial ni povečal v treh važnih točkah: prehrana, sirovine in zlato ter devize. Vpoštevati je treba na primer, da je Nemčija kljub vsem naprom še vedno prisiljena uvažati dve tretjini železa, ki ga potrebuje, iz inozemstva. Češkoslovaška proizvaja samo toliko železa, da krije komaj polovico svojih lastnih potreb. Moderna vojna pa zahteva predvsem petrolej, Nemčija krije z lastno proizvodnjo in zalogo komaj 40 odstotkov svo-

je potrebe v miru, to je jedva 10 do 15 odstotkov potrebe v primeru vojne. Tudi Češka je v tem pogledu docela odvisna od uvoza.

Okupacija Češkoslovaške pa je na drugi strani prislila zapadne velesile, da z največjo brzino mobilizirajo vso svojo voj-

no industrijo. Kljub morebitni pomoči, ki bi jo Rim in Berlin dobila v Španiji, se Italija in Nemčija ne moreta uspešno meriti z zapadnimi velesilama, ki jima je vrhunska zagotovljena še vsa podpora v denarju, sirovinah in vojnih potrebščinah s strani Rusije in Amerike.

Neprestana pomirjevalna zagotavljanja Rima in Berlina

Berlin, 26. maja. AA. V zvezi z obiskom holandske kraljice v Bruslju piše »Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz« med drugim:

Vse one države, ki jim je v resnici pri srcu ohranitev miru, bodo čutile zadovoljstvo, ko se bodo pričele, da Belgija in Nizozemska, dve po položaju pomembni državi kažeta iskren trud ohraniti samostojnost ter da ne podpirata načrta zbiranja sil ter s tem ne dajeta povoda za še večjo napetost v Evropi. S tem se je zvišalo število mirnih tečajev v življenju evropskih narodov. Kar se tiče stališča Nemčije napram obema sosednjima državam na Severnem morju, je to stališče popolnoma jasno. Nemčija spoštuje brez pridržka neodvisnost obeh držav, toda Nemčija želi, da bi bila ta neodvisnost spoštovana tudi od vseh drugih. Zaradi tega pripadajo vesti o nekih nemških načrtih za napad na obe državi čisti fantaziji. Te vesti imajo edino namen, da bi spravili politiko obeh držav s pravega po-

ta ter te države spravili v fronto, v kateri prevladujejo egocentrični cilji in sebični nameni. Glavni inspiratorji te fronte nimajo niti najmanj obzirnosti napram priznanemu naporu drugih držav za ohranitev miru. Kar se Nemčije tiče, ona nima niti najmanjših namenov privedi v politične spore one, ki se jih spori popolnoma nič ne tičejo. Nemčija ne želi ničesar drugega kakor, da te tretje države dobro razumejo lastne interese in da s svojim zadržanjem ne gredo za tem, da se napetost v Evropi poveča, temveč da prispevajo s svojim zadržanjem k miroljubni rešitvi spornih vprašanj.

Rim, 26. maja. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše med drugim, da bo obkoljevalna politika imela za posledico vznemirjenost v evropskih nevtralnih državah, ki ne želijo, da bi bile vmešane v spor. Zato se zna zgoditi, da bi bile te države prisiljene izstopiti iz Društva narodov.

Polemika okrog Gdanska

Nemci so ogorčeni, ker tudi Poljaki postavljajo svoje zahteve ter se pritožujejo nad preganjanjem svojih rojakov

Berlin, 26. maja. e. Nemški listi poročajo o novem preganjanju nemškega življa v poljski Sleziji. Listi pišejo, da Poljaki napadajo Nemce, ogrožajo njihova življenja, uničujejo razne nemške naprave in demoliirajo stanovanja Nemcev ter preprečujejo prejemanje nemških listov.

»Danziger Vorposten« polemizira z inozemskim tiskom, češ da obstoji na svetu samo nemški Danzig in da ni nobenega poljskega Gdanska. Glede na zadnje dogodke pravi list, da so Nemci v Gdansk pred leti, ko se je sklepala poljsko-nemška pogodba, pristali na težke žrtve v za-vesti, da se žrtvujejo za mirno sožitje dveh narodov. Zdaj, ko je pa Poljska krenila v tabor nasprotnikov in sovražnikov Nemčije, prenehajo tudi obveznosti Gdanska do Poljakov in zaradi tega je potrebna na vsak način revizija obstoječega stanja.

Dunajski listi pa polemizirajo proti iz-

vajanju poljskih listov, češ da je Visla s svojim izlivom življenjskega pomena za Poljsko. Listi navajajo, da bi se potem lahko Madžari z isto pravico sklicevali na Galac v Rumuniji, kjer se izliva Seret v Dunav, Francozi pa na Rotterdam, kamor se izliva Maas. V splošnem pa Poljska sploh zanemarljiva tovarni promet po Visli, pač pa favorizira železniški promet, izkoriščujoč tako svojo visoko tarifno politiko. Visla je ostala v vsem svojem spodnjem toku na Poljskem ozemlju prav tako, kakršna je bila pred 20 leti, ko je nastala poljska država in dotedaj Poljaki niso še ničesar investirali za njeno regulacijo. Dejstvo je, da je tovarni promet po Visli padel za 50% v primeri s predvojnimi.

New York, 26. maja. AA. DNB: Predsednik nemškega »Volksbunda« Fritz Kuhn je bil danes aretiran v Cramsvilleu v državi Pensilvaniji.

Nov konflikt na Daljnem vzhodu

Japonci so začeli izvajati blokado mednarodnih koncesij in ustavljati tuje ladje

Hongkong, 26. maja. AA. Angleški admiral Nobel je poslal oster protest japonskim pomorskim oblastem v Amoju in Šanghaju, ker so včeraj Japonci ustavili britan. ladjo »Rampoor« pred južnovzhodnim vhomom v hongkongsko luko. Admiral pravi v protestu, da je po postopku o verifikaciji zastave dovoljeno japonskim oblastem, da pridejo na ladjo, na kateri plapolata britanska zastava, samo tedaj, če je utemeljen sum o narodnosti ladje. Ker pa opravlja ta ladja že nekaj let promet med britanskimi in japonskimi pristanišči, ni bilo vzroka za takšen sum. Admiral Nobel zahteva pojasnilo, obenem pa tudi stroge ukrepe, da se takšni primeri ne bodo več ponavljali.

Zvedelo se je, da bi matična ladja za letala »Eagle« utegnila odpluti proti otoku Kulangsuj. Vesti o prekinitvi pogajanj za odopklje japonskih odelkov z otoka Kulangsuj se potrjujejo.

Amoj, 26. maja. br. Japonske vojne ladje so davi na odprtem morju ustavile angleško tovarno ladjo »Vancouver« in francosko tovarno ladjo »Aramis«. Kapitana obeh ladij sta odločno odklonila, da bi Japonci pregledali tovore na ladjah. Nazadnje so Japonci odnehal in se oddaljili.

General Nobel, poveljnik angleškega brodograja na Daljnem vzhodu, ki se še zmerom mudi v Amoju, je danes dopolne pri japonskih oblasteh ostro protestiral zaradi tega incidenta.

Angleški kralj v Regini

Regina, 26. maja. AA. Angleški kraljevski par je prisel v Regino, prestolnico Saskatchewan. Sprejel jih je predsednik vlade Paterson ter številna množica, ki je priredila kraljevski dvojici navdušene manifestacije.

Ottawa, 26. maja. AA. Reuter: Poslanik Zedinjenih držav Ropper, ki je minuli petek predal akreditivna pisma osebnemu kralju Juriju, je dal svojo prvo izjavo, v kateri je komentiral obisk angleškega kraljevskega para Kanadi in Zedinjenim državam. Med drugim je dejal: Lahko se zgodi, da bo ta prijateljski obisk vplival na vse narode, da bodo šli po pravilni poti za ohranitev miru. Ta obisk je v naših

srčih našel simboličen odmev. Dvomim, da bi mogel kdo izmed nas v sedanjem času pravilno oceniti kako velikega pomena in kako velike koristi je ta obisk.

Rojstni dan angleške kraljice matere

London, 26. maja. e. Kraljica mati Mary proslavlja danes svoj 72. rojstni dan. Zaradi avtomobilske nezgode, ki je doletela kraljico, so bile pa vse svečanosti za proslavo rojstnega dne odpovedane.

Borzna poročila.

Curib, 26. maja. Beograd 10.—, Pariz 11.7625, London 20.8775, New York 44.3 875, Bruselj 75.60, Milan 23.35, Amsterdam 238.40, Berlin 178.10, Praga 15.25, Varšava 83.75, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Slovenskim pisateljem!

V počastitev spomina svojega ustanovnega člana Nj. Veličanstva blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ob petletnici njegove mučeniške smrti, razpisuje »Vodnikova družba«

književno nagrado v znesku 5000 din

za najboljšo leposlovno delo, ustreza-joče njenemu programu in namenu.

Povest naj obsega 7 do 8 tiskanih pol in naj bo pisana na stroju. Rok za predložitev je 9. oktober t. l. Družba bo seveda poleg imenovane književne nagrade pisatelju izplačala tudi običajni honorar 1000 din za tiskano polo.

Dobre, nenagrajene povesti bo izdala proti običajnemu honorarju.

Obveščamo gospode pisatelje o tem razpisu in jih vabimo v krog svojih sodelavnikov.

V Ljubljani, maja 1939.

VODNIKOVA DRUŽBA

Rasto Pustoslavšek, predsednik,
Dr. Pavel Karlin, tajnik.

Politični obzornik

Kaj žele naši srednješolci?

»Naša volja«, glasilo jugoslovenske mladine objavlja uvodnik o položaju naše srednješolske mladine. Zaključuje ga takole: »Vidimo, kako pada življenjski standard širokih ljudskih plasti in z njim vred tudi standard učeče se mladine. Jasno je, da mladina v takih prilikah ne more tako napredovati, kakor bi mogla, če bi obstajala organizacija, ki bi ji nudila materialno pomoč. Če smo spoznali vsa ta dejstva in če se zavedamo svojih socialnih dolžnosti, moramo tudi takoj pristopiti k delu. Važno pa je, da mora biti to delo docela nepolitično in da mora pri tem delu nehati vsaka delitev na grupe in vsaka druga diferenciacija. To se pravi, naše socialno delo se mora otresti vsake politike in mora biti strpno v najširšem pomenu besede. Zato zahtevamo neodvisen srednješolski dom z menzo, ki bi bil pod nadzorstvom direktorjev ljubljanskih srednjih šol.« — Ta želja naših srednješolcev je gotovo umestna in mi bomo pozdravili z zadovoljenjem vsak ukrep, ki bi omogočil, da bi se izpolnila ta želja naše mladine.

Oprostilna sodba

Zagrebske »Novosti« poročajo: »Pred malim senatom okrožnega sodišča v Splitu se je vršila razprava radi dogodka, ki se je odigral 11. avgusta 1937 na otoku Visu ob prihodu čeških pravoslavnih vernikov, ki jih je vodil češki pravoslavni vladika Gorazd. Na zatožni klopi so sedeli Peter Vojković, občinski tajnik na Visu, Pavel Zitko in Branko Suškov. Obtožbeni so bili, da so imenovanega dne preprečili, da se niso mogli izkrcati češki pravoslavni gostje in da so pri tej priliki vrgli v morje pristanskega kapitana Nenada Batića. Ko je bilo dokazno postopanje zaključeno in zaslišane priče, je sodišče vse tri obtožence oprostilo.«

Bosanci in sporazum

List »Muslimanska svijest«, ki stoji zelo blizu prometnemu ministru dr. Mehmedu Spahu, piše: »V zvezi z akcijo za rešitev hrvaškega vprašanja so se pojavila razna gledanja na problem preureditve naše države, pa so zadnji politični pokreti v gotovem pogledu vplivali tudi na vrhove stranke JRZ, v kateri imata dve sodelujoči skupini — jugoslovenska in muslimanska organizacija (JMO) in slovenska ljudska stranka (SLS) izrazito avtonomski program. Pri razpravljanju o predlogih za rešitev hrvaškega vprašanja in v zvezi z dogovori v Zagrebu je imel tudi poslanski klub JRZ konec aprila sejo v Beogradu. Med drugimi je govoril tudi dr. Hifzija Gavrankapetanović, odvetnik iz Sarajeva in poslanec konjskega sreza. On se je izrekel za taklo preureditev države, ki bi dala Bosni in Hercegovini v njenih zgodovinskih mejah avtonomijo. Z njim je soglašal tudi dr. Sava Besarović, odvetnik in poslanec sarajevskega sreza.« — Na drugem mestu izjavja isti list: »Bosanski muslimani ne glede na strankarsko pripadnost, so enodušno negativno reagirali proti sporazumu, ki predvideva delitev Bosne in Hercegovine na hrvaško in srbsko cono. Vsi bosanski muslimani se odločno izjavljajo za tako preureditev države, da bi ostala Bosna in Hercegovina posebna enotina... Mi se ne zanimali za Sandžak kot nekdanji del Bosne, ker se zavedamo, da je to področje za nas izgubljeno, zanimali pa se za muslimane v Sandžaku. Naša politična koncepcija Bosne v aktualni situaciji pomenja mejo po okupaciji leta 1878.«

